

Здравствуйте, борщ, будь ласка

DOBRÝ DEN

BORŠČ

PROSÍM

SOUČASNOST BORTÍ HRANICE A ZKRACUJE VZDÁLENOSTI. STEJNĚ JAKO JSME DŘÍVE ZCELA SAMOZŘEJMĚ PŘIJALI INFORMACI, ŽE NALOŽÍME AUTO A POJEDEME NA TRAILY DO SOUSEDNÍHO OKRESU, NIKDO SE TENTOKRÁT NEPODIVIL NAD TÍM, ŽE O VÍKENDU, PRODLOUŽENÉM STÁTNÍM SVÁTKEM, VYRAZÍME NA TRAILY NA ZAKARPATSKOU RUS. PROSTĚ JEN TAK NA OTOČKU, NA DVA DNY. VŽDYŽ JE TO JEN NECELÝCH ŠEST SET KILOMETRŮ.

O podobě výpravy jsme měli také jasno hned. Dobývání ukrajinského terénu v all mountain stylu. All mountain, aspoň tak, jak si jej kreslím já, pro mě znamená výzvu. Všechny překážky, které mi dané pohoří či oblast předloží, beru jako nutnost pro konečný zážitek. Přenášení kola přes padlé stromy, brodění potoky po kolena ve vodě, slepé konce odboček či nepřítelů počasí jsou součástí této hry. Chápu cyklisty, kteří si chtějí jízdu v sedle užít a nepotřebují v neznámém terénu dorazit na dno sil poštípaní od létající havěti, zažívat momenty, kdy v rezervuáru už není ani hlt vody nabrané z potoka a nohy se podlamují po noci probdění v mokřím prochlazeném spacáku. Ale bez pořádného utření nemůže být zážitek nikdy tak hluboce vrytý do paměti, a je jedno, jestli jste za ním

vyrazili do Afriky, Asie nebo zůstali v Evropě – podmínky určuje především příroda. Ukrajina je příkladným zážitkovtvořcem.

Za volant v tretrách

V kalendáři svítí červeně označený státní svátek, to nedostatkové zboží, a dokonce spojený s víkendem. Dobrá zpráva číslo dvě: přítelkyně odjíždí s kamarádkami k moři. To-lik štěstí pohromadě! Okamžitě posílám mail mládencům, se kterými jsem byl nedávno v Maroku. Všichni do jednoho souhlasí s plánem vyrazit na relativně blízkou Ukrajinu, přesněji Zakarpatskou Rus.

Legendární Brumhilda (malý červený Seat Ibiza s nefunkčním tachometrem a rozbitými dveřmi) je po okraj naložená nejnutečnějšími věcmi. Kvůli přetížení zakazují posádce brát

jídlo z domova a přikazují vzít jen základní věci (proto také řídím v tretrách...). Utajené jídlo, které se najde, musí být okamžitě rozděleno a sněženo posádkou.

Zkorumpované silnice

Kdo někdy viděl ukrajinské komunikace, má jasnou představu o rychlosti přesunu. Připočítejme k tomu neskutečnou korupci dopravní policie, která vysloveně drancuje z turistů peníze (my jsme po cestě dostali tři fingoané pokuty, ale spravedlnosti se nikde nedovoláme), a je jasné, že dobrá psychická připravenost je na místě.

Za dvanáct hodin už ale parkujeme ve vesničce Ust'-Čorna u obstarožního hotelu. Na přivítání zahřmí letní bouřka – v této oblasti padá nejvíce srážek na Zakarpatské Rusi.

Místo zájmu

- > Na ukrajinské Karpaty připadá z celkové rozlohy tohoto pohoří jen asi 11%. Přesto se na takto relativně malém území vytvořil neobyčejně bohatý a členitý reliéf s bohatými biotopy. Ukrajinské Karpaty leží v jihozápadním výběžku Ukrajiny a jsou ohraničeny státní hranicí se Slovenskem, Maďarskem, Polskem na západě a jihu, na severu a východě pak stepmi rovinaté Ruské tabule. Nejvyšším vrcholem je Hoverla s 2061 m n. m.
- > Informace: www.karpaty.net. Na těchto stránkách toho najdete mnohem více (tipy na ubytování, tištěné průvodce, zajímavá místa apod.).

Praktické odkazy

- > bez biku s funkčním zdvihem se budete trápit (že, tlačící cykloturisté?)
- > snažte se jet nalehko – s těžkým batohem se bude zvedat zadek vašeho kola, náklad celkově zvýší obtížnost prudkých stoupání a technických úseků
- > za jeden den zvládne výlet jen skutečný borec s perfektní kondicí
- > pokud chcete tuto oblast poznat důkladněji, není problém tu strávit i týden – v okolí popsaného výletu existuje množství variant dalších tras, stačí podle mapy popřemýšlet, co by stálo za to. Na odvážné tady čeká hodně „těžkých“ kilometrů, stoupání se dají naplánovat po některé ze šterkových cest vedoucích až na vrcholy. Zůstává tedy jen otázka, kolik dní jste schopni vydržet v náročném horském prostředí.

Krátké dospání, vaření ze surovin nakoupených v místním obchůdku a balení na dvou-denní jízdu. Na záda putují batohy s vodou, pár sladkostmi, základním nářadím, ale také se spacákem, karimatkou a oblečením pro pře-

pad deště. Váha je překvapivě přijatelná a nijak nebude vadit ani při techničtějším ježdění. Plán je přespat jednu noc venku, ať to má punc opravdového outdoorového výletu.

Všude potkáš krajana

Ještě jsem pořádně nezacvakl kufrы do pedálů a už potkáváme skupinku Čechů s ověšenými trekkingovými koly. Po krátké debatě se ukázalo, že přejet část hřebenu Svidovce se už pokoušeli, ale tlačili celý den do kopce, nahoře také a sjezd si už nepamatují, ale asi to samé. Nikdy nepochopím, proč se lidé vydávají do extra náročného terénu s trekkingy a natěžko. Každý je však strůjcem svého štěstí a mně je dopředu jasné, že to, co pro ně byl nesjízdný terén, je pro nás vysněný trail.

Značení dobré, všechno dobré

První kilometry nepředstavují nic extra, za čím by se člověk trmácel celou noc autem, a vesnický kolorit nevybočuje z ukrajinského průměru, všechno je omšelé a slovo estetika místním z Lopuchiva moc neříká. Posun je ale patrný ve službách. Když jsme byli v nedaleké Koločavě před devíti lety, dalo se říci, že se od hlubokého komunismu nic moc nezměnilo, ale nyní i zatvřelý horalové pomalu využívají letní turistickou sezonu a díky nájezdům převážně Čechů dokážou natočit i pivo (předtím bylo jen lahvové).

Hlavním přínosem zájmu o oblast ale je vyznačení turistických tras a vytvoření kva-

litní mapy. Na svědomí to má organizace www.karpaty.net. Entuziazmu jejích členů patří obdiv. Všechno je vynikající, značené stejným způsobem jako u nás. Pouze jejich zásluhou je i naše orientace z Ust' Čorné jednoduchá. Pěkně po zelené značce míříme proti proudu říčky Brusturjanky až po směrovník Ust' Turbat.

Jen se nevykoupat

Nadmořská výška nějak nechce stoupat a k plánovanému bivaku chybí asi pět set výškových metrů. Podvědomě byl každý připravený na stoupání, zatím však za každým stoupáním hned klesáme téměř na původní úroveň. Trochu zábavy do lehce nudné cesty přináší úzké dřevěné lávky nad řekou. Párkrát se dotknu nohou, dokud se mi nepodaří přejíždět je celé. Představa, že sebou prásknu do vody a namočí si spacák a věci, ve kterých mám spát, mi rozklepává kolena.

Na řadu přichází krátká pauza a ochutnávka místní sladké tyčinky s názvem XIT. První opatrné zakousnutí, jde to. Ne! Pozor, to je prudce jedlé, určitě ochutnejte.

Nezpevněná cesta konečně začala plynule stoupat. Přímoú úměrou přibývají překážky přírodního a i jiného charakteru. Množství brodů poslalo představu o suchých tretrách do říše snů. Ze randy to už bereme přímočaře, i když se to dá krajem objet, uschnout do večera je už dávno nereálné – bavme se, jsme tu naposledy!

Modrá, nebo žlutá? Delší a těžší!

Z Ust' Turbatu se držíme modrého značení na Ust' Hladyn až po rozcestník se žlutou značkou k prameni Čiernej Tisy. Donedávna tu stála horská železnice a železniční pražce jsou na několika místech v zemi vidět. Dozvěděli jsme se, že část tratě strhla nebo podemlela voda. O kus dál se rozcházejí žlutá a modrá značka. Jednoznačně volíme žlutou, byť je prudší a delší – na modré jsou vidět padlé stromy. Pevně doufám, že technologický pokrok neodsune na vedlejší kolej trojprůvodník, doopravdy nevím, jestli bych závěrečné stoupání dal na novém Sramu či Shimanu 2x10.

Ze šera lesa vyjždíme podél pramene Čiernej Tisy planinou v nadmořské výšce 1251 metrů. Konečně se otevírají výhledy a rozlehlost zakarpatských lesů a my víme, s čím budeme mít tu čest. Pomalu se stmívá a k dnešnímu bivaku – do sedla Okula – je to sjezdem přibližně kilometr. Poznáváme ho podle horské chaty označené i v mapě. Sice nefunguje, ale dá se do ní dostat a v případě špatného počasí i přenocovat. To ale není náš případ, zůstáváme venku.

Ogaři, máte kořalku?

Nocovat tu nebudeme sami, asi deset bikerů tu už rozstavilo stan a spokojeně pálí žebřík i desky odtrhnuté z chaty (nechápu, vždyť v lese je dřeva dost). Rovnou

pozdravím „Nazdar!“ Chlápek s ostravským dialektem se hned ptá: „Ogaři, máte kořalku?“ Chlape nešťastný, já nemám ani vodu v rezervuáru...

Noc je pořádně studená a od zimy drkotám zuby, přitom v tom stejném spacáku spávám i v zimě. Ráno to okamžitě pochopím: padla neskutečná rosa a pytel mi pořádně promokl – aby to nestačilo, v noci jsem se vrtěl a dosucha vytřel rosu z trávy kolem. Ještě ráno je ve stínu zima a já soukám mokré ponožky do ještě mokřejších treter. Lehká snídaně – z toho, co máme, se nedá moc vybírat – a jede se. Problém s vodou přetrvává. Je tu sice pramen, ale voda z něho je maximálně nechutná.

Vzhůru na horu

Mapa má pro nás dnes připravený jeden výživný kousek na první pořádný vrch, jmenuje se Tamaruka (1707 m n. m., nejvyšší bod trasy). Na něm se napojíme na hlavní hřeben Svidovce.

Hned za táborem začíná pěkný lesní úsek plný kořenů a zákrut. Pěkné hraní, jen škoda té mokré trávy. Je úplně jedno, jestli by se věci v noci usušily nebo ne, za pár metrů je to ranní hygiena po pás do čista. O kousek dál doplňujeme vodu z bystřiny. Vzorek v ústech vypadá nadějně, jen si při ochutnávce spočítám všechny plomby, tak je voda ledová.

Na co si dát pozor

- > autem jezděte raději v noci, tehdy nejsou u cest policisté – oblast je typická značnou korupcí
- > peníze, které nerozměníte, vám nazpět nerozmění
- > někde se dá platit eury, nedá se to na ale moc spoléhat
- > počítejte s častými bouřkami, hlavně na hřebenovce

Pár výškových metrů stoupání a definitivně končí pásmo lesů. Loukou vysokých lopuchů se v sedle prodíráme k obávanému úseku z mapy (ideální místo k přespání se třemi dřevěnými stodolami) a už neseme kola na rameni. Jenže v tak nádherném počasí a s takovými výhledy, že dva kilometry přes kosodřevinu uběhnou jako nic. Dokonce je lepší a lehčí nést kolo na ramenou, než ho tlačit.

V dolíně je u jezera Apšinec vidět nějaké stany a malou skupinku turistů scházejících z hřebene, pro dnešek to ale bude z civilizace všechno. Sedíme pod vrcholem a já smutně zabalím půlku tyčinky s názvem Respekt, která už nešmakuje tolik jako XIT. Z Tamaruky se vine singlík jako z učebnice, neskutečný zážitek s panoramatem Karpat. Kličkujeme mezi větrem ošlehanou kličí a fotíme. Pár minut skvělé jízdy dobíjí

baterky a pumpuje do žil chuť šlapat dál naplno.

Konečná modré značky je na vrchu Trojaska (1702 m), kde si nás přebírá červená a diktuje nám směr až do cíle. Realita má v porovnání s mapou kontrastnější barvy, není tak jednoduchá. Houpeme se nahoru dolů a traverzujeme ke krutým prudkým stojkám. Singl se změnil na dvojstopou terénní cestu, na vrcholku je vidět pasoucí se stádo ovcí. A znovu ty neskutečné výhledy. Nekonečné horstvo Karpat tu pokračuje všemi směry. Polsko, Slovensko i nedaleké Rumunsko je svázané jedním pohořím. Kam zrak dohlédne, není vidět jediný komín nebo továrna – nedej bože město.

Na Tempu bez tempa

Do dálky strmě pokračuje hřeben. Slovo Tempa (vrchol s 1634 m n. m.) už nechci nikdy slyšet. Z naší čtveřice zoufalců to vydupe jen jeden, Paedr. My ostatní bez hanby tlačíme. Tajná zásoba jeho müsli tyčinek zachraňuje posádku a vůbec mi nevadí, že porušil zákaz brát jídlo z domova.

Romantiku zchladí hřmění na vedlejší hřebeni, zvuk netlumeného hromu by probíral i mrtvého. Fantastickým, mimořádně prudkým klesáním po singlu prcháme před bouhou. Nedávno jsme ve švýcarských Alpách rozháněli kamzíky, tady před bikery utíkají koně. Turisté tu vyšlapali nádherný kus singlu, pěkný traverz po úbočí vrchu Stohy nad listnatým lesem a až do lesa.

Už to vypadalo na sjezd až do Ust' Čornej a krásný závěr těžké a krásné dvoudenní

túry, a teď tohle! Prudký výšvih snad jen sto metrů dokáže položit psychiku na dno. Ale po chvíli muk a utrpení už zase letíme sjezdem a pak lučinou plnou kamenů a kořenů. O tomto jsem snil, ale nyní na pokraji vyčerpání nemůžu koordinovat pohyby, udržet rovnováhu. Vladiakův přelet přes řídítka podtrhuje zoufalost situace. Ne! Do dalšího kopce nenastoupím, radši přejeďu po vrsťevnici.

Sedáme pod strom a každý dojíždá poslední zbytky ukrajinských sladkostí. Rozbaluji mapu. Proč jsme pořád v 1300 metrech? Kdy se to zlomí? Vypadá to na poslední dva kilometry boje s terénem, sjezd musí přijít za kopcem Malé Stohy.

No konečně!

Najednou nějakým zázrakem stojíme na červené značce padající do stínu hory. Dolů! Rychleji! Prožitky nalévají sílu do svalů. Letíme dolů lesem, loukou po dlouhém chodníku ve vysoké trávě. Sjezd se zdá být nekonečný, proschnutý lesní podklad nezpomaluje. Perfektní ostré zákruty driftují se zařatými brzdami, bike poskakuje. Jen se, chlapče, nevzpírej a drž stopu. Utrpení posledních 24 hodin je zapomenuto. Volnými kameny vyšperkovaný trail má rytmus a kdo ho vyšlapával, má jedničku s hvězdičkou. Mezi větvemi jsou vidět první domy, minuta a jsme tu!

Řehtáme se jako koně, okamžitě flekuje u hospody. Zdravstvujtě, pivo pažálsta! K tomu boršč, pečené brambory a palačinky. Propili a projedli jsme víc, než jsme u sebe

Vzdálenost a ceny

- > z Bratislavy je to do městečka Ust' Čorna 660 km, z Prahy 925 km
- > ceny za jídlo jsou srovnatelné jako u nás, výběr trochu skromnější
- > za ubytování v privátu zaplatíte přibližně 520 Kč na osobu a noc

měli, doplácíme v nevýhodném kurzu eury, ale nevadí nám to. Na terase mezitím sušíme mokré spacáky. K autu je to na skok, osamělé přežilo noc a my začínáme pomalu balit.

Musím se přiznat, že byly chvíle, kdy jsem pochyboval, zda byl tenhle výlet dobrý nápad. Hřeben Svidovce sám rozhodl, že do tvrdých hor můžou jít jen připravení chlapi, kteří neutečou, když jim nedá ani metr zadarmo. Se stoickým pokojem se už nyní dívá směrem na západ, jestli přijdou i další vyzkoušet svoji odolnost. Měli by být připraveni. GPS ukázalo převýšení 3000 metrů na 64kilometrové trati. To mluví za vše.

Text a foto: Pavel Chrenčík